

Fra Manhattan til Christiansborg

– tendenser i nyere kriminalitetsbekæmpelse

Af Joachim Wrang

ANMELDELSE AF
Loïc Wacquant:
Fattigdommens fængsler,
159 sider, kr. 160.
Socialpolitisk Forlag, 2008.

Indvandrerbander og rockere skyder på hinanden i de københavnske gader, og den dominerende kriminalitetsbekæmpende diskurs, der har præget Danmark i Foghs æra – doktrinen om nul tolerance og højere og højere straffe (uden nogen som helst dokumentation for, at dette rent faktisk mindsker kriminaliteten) – antager mere og mere skingre former fra SF til DF. Pia Kjærsgaard mener, at det i dag er sikrere at færdes på gaden i New York (Hvad? Kan et sammenrend af mennesker fra hele verden virkelig leve nogenlunde fredeligt sammen?) end i København og peger på nul tolerance-politikken, som i 1980'erne og 1990'erne førte til en tidobling af politistyrken i New York og klapjagt på hjemløse, narkomaner og småkriminelle (mens – i parentes bemærket – drengene på Wall Street festede ureguleret igennem), som forklaring på den amerikanske succeshistorie. Alle kriminologer ved, at det eneste, der kommer ud af denne kriminalitetsbekæmpelsesstrategi (herunder tiltag som 'three strikes and you're out', 'tre lovovertrædelser, og du får livstid'), er overfyldte fængsler, der foruden at uddanne småkriminelle til hårdkogte kriminelle også lægger så stort beslag på budgetterne, at udgifterne til skoleuddannelsen af næste generations kriminalitetstruede unge falder tilsvarende. Kjærsgaard peger hermed på det forhold, at i strafferetslig henseende er vi alle amerikanere, og det er denne transatlantiske forbindelse, der ofte antages uden at dokumenteres nærmere, som Loïc Wacquants oversigt over kriminalitetsbekæmpelsens nyere (ide-)historie fra 1999, *Les prisons de la misère* – på dansk *Fattigdommens fængsler*, der udkom sidste år – til dels handler om.

Den franske Bourdieu-inspirerede sociolog Loïc Wacquant (f. 1960), der i dag er sociologi-professor ved Berkeley i Californien, er en produktiv herre med langt over 100 publicerede artikler om urban sociologi, fattigdom, marginalisering, straffepolitik og kroppen bag sig. I år udkommer den 400 sider lange *Punishing the Poor: The Neo-liberal Government of Social Insecurity*, der i omtalen lyder til at forfølge det spor, der udlægges i den her anmeldte bog, frem til i dag.

Fattigdommens fængsler starter i USA: "I USA har der udviklet sig et nyt syn på forbrydelse. Formålet er at kriminalisere fattigdommen og normalisere en usikker tilknytning til arbejdsmarkedet." Wacquants grundlæggende påstand i denne bog er, at politikken de seneste tre årtier har været præget af en udvikling fra socialstat til en forstærket strafferetlig stat. De problemer, som man tidligere forsøgte at bekæmpe med socialpolitik, kriminaliseres. Hvad angår kapitalbevægelser og undertrykkelse af arbejdskraft, kræver man 'mindre stat', mens man i forsøget på at "skjule og forhindre de skadelige sociale effekter af afreguleringen af arbejdsmarkedet og forringelsen af socialforsikringssystemerne for samfundets mindst begunstigede" samtidig kræver 'mere stat'. Dette har medført en mange-dobling af antallet af fængselsindsatte. Bogen fokuserer især på kriminalitetsbekæmpelsen i New York og viser overbevisende, hvordan nul tolerance-politikken med base her via konferencer, populærvidenskabelige publikationer, tænketanke, medier mv. spredte sig globalt, først til London og dernæst til resten af Europa. Det er en særlig pointe, at denne nyliberalistiske straffetænkning også fik succes i England og Frankrig, da disse lande var ledet af henholdsvis Tony Blairs New Labour og Lionel Jospins socialistparti.

I dag opfattes det nærmest som en selvfølge, at det var nul tolerance-politikken, der førte til faldet i kriminalitet i New York, men Wacquant viser, at faldet fandt sted tre år før (!), at politiets nye strategi vandt indtog (sikkert som følge af generel velstandstigning), og at kriminaliteten i San Diego, hvor politistyrken kun blev forøget med 6 procent, i samme periode faldt tilsvarende!

Bogens første kapitel, 'Det 'sunde' syn på kriminalitet slår igennem i Europa', fokuserer som sagt på implementeringen af amerikansk (videnskabeligt udokumenteret) strafferetstænkning i Europa. I andet og sidste kapitel 'Den strafferetlige fristelse i Europa' er vi igen tilbage i USA, herunder et fint afsnit om 'Amerikas udvikling fra velfærdsstat til fængselsstat'. For dem, der ikke tidligere har læst om eksplosionen af det amerikanske fængselsvæsen fra midten af 1970'erne til i dag, er dette interessant læsning, men det findes også i andre bøger, fx Nils Christies *Kriminalitetskontrol som industri – på vej mod Gulag, vestlig stil* (1996).

Til sidst er par ord om selve udgivelsen: Jørgen Jepsens forord diskuterer fint bogen i forhold til nullernes danske straffefilosofi, den tænkning, der iværksat af regeringen med støtte af Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti har ført til længere straffe og en langsomt voksende fængselsbefolkning. Statistikker viser, at der hverken ligger øget kriminalitet eller større frygt for kriminalitet i befolkningen til grund for de længere straffe. Hvorfor så mere nul-tolerance i Danmark? Under Lene Jespersens syv år som justitsminister syntes formålet med straf ikke at være at resocialisere forbryderen og muliggøre et bedre liv for vedkommende og dermed også forebygge kommende kriminalitet, men slet og ret at straffe, at hævne et overgreb.

Bogen er også forsynet med aktuel, især dansk statistik; her kan man fx konstatere, at antallet af fængselsdømte i Danmark fra 2001 til 2005 steg fra 2.221 til 2.955. På baggrund af fokuseringen på amerikanske fængsler i bogens anden del kunne man dog godt have ønsket sig opdaterede tal fra USA (bogen har jo ti år på bagen og er altså på det punkt forældet). Hvordan ser det ud i dag?

Oversættelsen virker i det store og hele sikker, desværre har det haltet lidt med korrekturlæsningen, der er (for) mange fejl i teksten. Det skal dog ikke svække anbefalingen af denne bog, der anbefales til alle, der er interesserede i afmonteringen af socialstaten til fordel for en strafferetlig tilgang til håndtering af samfundets marginaliserede grupper.